

**Propter Memoriam
Ambasador Jakub Wołosiewicz
(*1.II.1960 – †7.VI.2016)**

W dniu 14 czerwca 2016 r. na Cmentarzu Komunalnym Północnym w Warszawie pożegnaliśmy Ambasadora Jakuba Wołosiewicza. To ogromna strata nie tylko dla świata polskiej dyplomacji, lecz także środowiska akademickiego i naukowego, zajmującego się prawem międzynarodowym praw człowieka. Jakub Wołosiewicz ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim w 1984 r. i został zatrudniony w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Przeszedł wszystkie szczeble kariery dyplomatycznej, pracując m.in. w Departamencie Prawno-Traktatowym, Departamencie Europy, Departamencie Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą oraz Departamencie do Spraw Postępowañ przed Międzynarodowymi Organami Ochrony Praw Człowieka. Pełnił funkcję Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego RP w Republice Estońskiej (1994–2001) oraz Konsula Generalnego RP w Doniecku (2013–2015). Był ambasadorem tytularnym polskiej służby zagranicznej. Polskiemu

Fot. Eliza Suchożębrska.

środowisku prawników międzynarodowych Ambasador Wołásiewicz był najbardziej znany jako pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka – obowiązki te sprawował przez blisko dekadę: od 28 października 2003 do 2 lipca 2012 r.

Funkcję pełnomocnika przed ETPC przyszło pełnić Ambasadorowi Wołásiewiczowi w czasach, w których liczba postępowań przeciwko Polsce przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka rosła lawinowo, a problemy prawne i wyzwania dla polskiej obecności w systemie strasburskim stawały się coraz bardziej złożone. Nie sposób wymienić w tym miejscu wszystkich ciekawych i przełomowych spraw strasburskich prowadzonych przez Ambasadora Wołásiewicza i Jego zespół; tytułem przykładu wspomnijmy chociażby o sprawie dotyczącej mienia zabużańskiego (*Broniowski przeciwko Polsce*) i koncepcji tzw. wyroku pilotażowego, której Jakub Wołásiewicz był współtwórcą, czy też sprawie katyńskiej (*Janowiec i inni przeciwko Rosji*), w której rząd RP występował w roli interwenienta. O niektórych swoich doświadczeniach związanych z funkcją pełnomocnika przed Trybunałem strasburskim Ambasador Wołásiewicz opowiedział w interesującym wywiadzie, zamieszczonym w pracy zbiorowej na temat porozumień ugodowych przed ETPC¹.

Jakub Wołásiewicz chętnie angażował się we współpracę międzyrządową Rady Europy, służącą podnoszeniu standardów w dziedzinie praw człowieka: był m.in. przewodniczącym Komitetu ekspertów ds. skutecznych środków przeciwko przewlekłości postępowania (DH-RE, 2009),² a także przewodniczącym Grupy redakcyjnej, opracowującej projekt zalecenia Komitetu Ministrów RE w sprawie praw człowieka osób starszych (CDDH-AGE, 2012)³. Ponadto był pomysłodawcą „seminariów warszawskich” – konferencji dotyczących praw człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem systemu strasburskiego, organizowanych od dziesięciu lat przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych⁴.

* * *

Miałem zaszczyt zaliczać się do grona współpracowników, kolegów, a myślę, że może także przyjaciół Ambasadora Jakuba Wołásiewicza. Przedwcześnie pożegnaliśmy doświadczonego dyplomatę, znakomitego szefa, dobrego kolegę i pasjonata praw człowieka. Będziemy pamiętać o Jego serdeczności i otwartości. O tym, jak bardzo był zawsze zaangażowany w to, co robił. O energii, z jaką podejmował nowe wyzwania.

¹ Zob. H. Keller, M. Forowicz, L. Engi, *Friendly Settlements before the European Court of Human Rights. Theory and Practice*, Oxford University Press 2010, s. 169–182.

² Owocem tych prac jest zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy Rec(2010)3 w sprawie skutecznych środków przeciwko przewlekłości postępowania, przyjęte przez KM RE w dniu 24 lutego 2010 r., a także tzw. podręcznik dobrych praktyk – zob. dokument DH-RE(2009)007 Addendum (dostępny w internecie), a także polskie tłumaczenie opracowane przez MSZ.

³ Zob. zalecenie KM RE Rec(2014)2 w sprawie promocji praw człowieka osób starszych, przyjęte w dniu 19 lutego 2014 r.

⁴ Zob. https://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/europejski_trybunal_praw_czlowieka/warsaw_seminars.

Ambasador Jakub Wołásiewicz miał niewątpliwie poczucie misji. W czasie, w którym pełnił funkcję pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, wiele osób miało okazję przekonać się, że traktuje tę pracę z pasją i zapałem, daleko wykraczając poza urzędniczy schemat czy szablon. Z takim samym zapałem Jakub podjął trudne wyzwanie polegające na przyjęciu obowiązków Konsula Generalnego RP w Doniecku. Odnosił sukces, mimo że okoliczności zewnętrzne wymusiły przerwanie tej misji w 2014 r.

Ambasador Wołásiewicz miał naturalny talent do budowania swojego zespołu. Byłem i jestem dumny, że mogłem na pewnym etapie być jego częścią. Zawsze mieliśmy mnóstwo pracy, walczyliśmy z terminami i różnymi przeciwnościami, ale była to zgrana drużyna i nie brakowało w niej nigdy poczucia wspólnoty. Jakub dbał o swoich pracowników i wielu z nich z pewnością zachowa Go takim w pamięci.

Jakub chętnie dzielił się swoją wiedzą i doświadczeniami zawodowymi. Był cennym wykładawcą, uczestnikiem wielu seminariów i konferencji dotyczących praw człowieka, przyjacielem Olimpiady Wiedzy o Prawach Człowieka dla uczniów szkół średnich. Odejście Jakuba oznacza niepowetowaną stratę nie tylko dla polskiej dyplomacji, lecz także środowiska polskich prawników międzynarodowych.

Requiescat in pace.

*Michał Balcerzak**

* Dr hab. Michał Balcerzak – prof. UMK, Katedra Praw Człowieka, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.